

No nākamā gada paredzētas izmaiņas pašnodarbinātajiem

Publicēts: 16.10.2020.

[Jaunumi](#)

2021. gada valsts budžetu pavadošo likumprojektu paketē ir iekļauti vairāki likumprojekti, kas paredz izmaiņas pašnodarbinātām personām. Tās paredz grozījumi likumā "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli", grozījumi Mikrouzņēmumu nodokļa (MUN) likumā un grozījumi likumā "Par valsts sociālo apdrošināšanu".

Personām, kas Valsts ieņēmumu dienestā (VID) reģistrējušas saimniecisko darbību un maksā iedzīvotāju ienākuma nodokli (IIN) vispārējā kārtībā, proti maksā IIN no ieņēmumu un izdevumu starpības, ar nākamo gadu mainās IIN likme augstākajai progresivitātes pakāpei no 31,4% uz 31%.

MUN režīmā strādājošajiem

Ar 2021. gada 1. janvāri tiek būtiski mainīts MUN režīms, nosakot, ka MUN apgrozījumam līdz 25 000 eiro piemēro 25% likmi, bet apgrozījumam, kas pārsniedz 25 000 eiro, – 40% likmi. MUN ieņēmumi tiks sadalīti šādi: valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (VSAOI) – 80%, IIN – 20%. MUN režīms vairs netiek paredzēts PVN maksātājiem, to nevarēs piemērot SIA saimnieciskās darbības formai un izmantot darbinieku nodarbināšanai. MUN režīmu varēs piemērot tikai vienai personai par savu saimniecisko darbību, tādējādi persona būs sociāli apdrošināta kā pašnodarbinātais.

Paredzēti arī pārejas noteikumi attiecībā uz MUN maksātājiem, kas reģistrēti vai ieguvuši MUN maksātāja statusu līdz 2020. gada 31. decembrim, un šo mikrouzņēmumu darbiniekiem. No 2021. gada 1. jūlija pašnodarbinātajam – MUN maksātājam savas nodarbinātās personas būs sociāli jāapdrošina kā darba ņēmēji.

Autoratlīdzību saņēmējiem

Grozījumi likumā "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" un likumā "Par valsts sociālo apdrošināšanu" neietekmē personas tiesības uz autortiesībām, kas ir Autortiesību likumā. Ar minētajiem grozījumiem tiek sakārtota nodokļu, tai skaitā obligāto iemaksu maksāšana, lai personas būtu sociāli apdrošinātas no ienākuma, ko saņem par savu darbu. Attiecībā uz autoratlīdzībām, kuras izmaksā kolektīvās pārvaldības organizācijas, līdzšinējā kārtība mainās minimāli. 2021. gada 1. pusgadā autoratlīdzību saņēmējiem paredzēts saglabāt līdzšinējo nodokļu maksāšanas kārtību un likmes.

Sākot ar 2021. gada 1. jūliju un turpmāk, ja autoratlīdzību izmaksās ienākuma izmaksātājs, kas ir kolektīvā pārvaldījuma organizācija (piemēram, AKKA/LAA), tad ienākuma izmaksātājs, taksācijas gada laikā ieturēs IIN 20% apmērā, piemērojot nosacīto izdevumu normu – 25 % no ieņēmumiem. Ja kopējie ienākumi taksācijas gada laikā pārsniegs 20 004 eiro, tiks piemērota progresīvā IIN likme (ienākumam no 20 004 eiro līdz 62 800 eiro – 23%; ienākuma daļai, kas pārsniedz 62 800 eiro – 31%), kas tiek aprēķinātā rezumējošā kārtībā, iesniedzot gada ienākumu deklarāciju.

Savukārt, ja autoratlīdzību izmaksās cits ienākuma izmaksātājs, kas nav kolektīvā pārvaldījuma organizācija (piemēram, AKKA/LAA), no 2021. gada 1. jūlija notiks pakāpeniska pāreja uz to, ka autoratlīdzību saņēmēji (ja fiziskā persona nav reģistrējusies VID kā saimnieciskās darbības veicēja) uzsāks nodokļu nomaksu kā reģistrēti saimnieciskās darbības veicēji, tai skaitā izmantojot saimnieciskās darbības ieņēmumu kontu.

Ja fiziskai personai autoratlīdzību izmaksās ienākuma izmaksātājs, kas nav kolektīvā pārvaldījuma organizācija, un šī fiziskā persona nebūs reģistrējusies kā saimnieciskās darbības veicēja, tai no 2021. gada 1. jūlija līdz 2021. gada 31. decembrim tiks piemērots IIN pārejas perioda īpašais režīms – no ienākuma līdz 25 000 eiro ienākuma izmaksātājs ietur nodokli 25% apmērā, no ienākuma, kas pārsniedz 25 000 eiro, piemērojot 40% likmi. Šajā gadījumā autoratlīdzības izmaksātājs nepiemēros nosacīto izdevumu normu.

Ieturētie IIN ieņēmumi tiks sadalīti šādi: VSAOI – 80% un IIN – 20%.

Ja fiziskā persona reģistrēs saimniecisko darbību, tā varēs izvēlēties, vai maksāt IIN vispārējā režīmā, vai reģistrēties kā MUN maksātājam.

Ja persona būs reģistrējusi saimniecisko darbību kā IIN maksātājs vispārējā režīmā, tā IIN maksās vispārējā kārtībā, piemērojot progresīvās IIN likmes: ienākumiem līdz 20 004 eiro – 20%; ienākumam no 20 004 eiro līdz 62 800 eiro – 23%; ienākuma daļai, kas pārsniedz 62 800 eiro – 31%. Šajā gadījumā autoratlīdzības saņēmējs būs tiesīgs no samaksas atskaitīt nosacīto izdevumu normu 25% apmērā no ieņēmumiem. Ja autora faktiskie izdevumi būs lielāki, likumā noteiktajā kārtībā saimnieciskās darbības izdevumos varēs iekļaut faktiskos izdevumus, ja tie pamatoti ar attaisnojuma dokumentiem (šajā gadījumā autoratlīdzības saņēmējs nebūs tiesīgs piemērot nosacīto izdevumu normu).

Savukārt, ja persona būs reģistrējusies kā MUN maksātājs, tad par autoratlīdzības saņemšanu persona maksās MUN, apgrozījumam līdz 25 000 eiro piemērojot 25% likmi, bet apgrozījumam, kas pārsniedz 25 000 eiro, – 40% likmi. Autoratlīdzības saņēmējs nebūs tiesīgs no samaksas atskaitīt nosacīto izdevumu normu. MUN ieņēmumi tiks sadalīti šādi: VSAOI – 80%, IIN – 20%.

No 2022. gada 1. janvāra IIN pārejas perioda īpašais režīms zaudēs spēku un, ja fiziskai personai autoratlīdzību izmaksās ienākuma izmaksātājs, kas nav kolektīvā pārvaldījuma organizācija, fiziskajai personai būs jāreģistrējas vai nu kā saimnieciskās darbības veicējam, kas IIN maksā vispārējā kārtībā, vai kā MUN maksātājam. Sākot ar 2022. gada 1. janvāri MUN maksātājiem būs iespēja izvēlēties vai nu maksāt MUN kā līdz šim (maksāt pašiem uz ceturkšņa deklarācijas pamata), vai arī izmantot saimnieciskās darbības ieņēmumu kontu, t.i. – visa samaksa par autoratlīdzībām tiks ieskaitīta īpašā kredītiestādē atvērta kontā (saimnieciskās darbības ieņēmumu kontā) un MUN ieturēs kredītiestādē. Šajā gadījumā nebūs jāiesniedz MUN deklarācijas.

Ja fiziskā persona nebūs reģistrējusi saimniecisko darbību un šai personai autoratlīdzību izmaksās ienākuma izmaksātājs, kas nav kolektīvā pārvaldījuma organizācija, no minētā ienākuma tiks ieturēti IIN un VSAOI kā no neregistrētas saimnieciskās darbības – kā no algota darba ienākuma.

Izmaiņas saistībā ar minimālā VSAOI apmēru

Ar 2021. gadu tiek ieviests minimālais VSAOI apmērs, tomēr tā piemērošana tiks uzsākta tikai ar nākamā gada 1. jūliju. Lai zinātu, vai vajadzēs piemērot minimālo VSAOI apmēru, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra summēti visus personai aprēķinātos VSAOI objektus visās ienākumu gūšanas vietās katru ceturksni (un aprēķinās ceturkšņa iemaksu objektu). Gadījumā, ja būs nepieciešams veikt VSAOI piemaksu, persona par to tiks informēta, izmantojot Valsts ieņēmumu dienesta elektroniskās deklarēšanās sistēmu.

Attiecībā uz pašnodarbinātām personām minimālais valsts sociālās apdrošināšanas obligātais maksājums pilnā mērā tiks piemērots tad, ja persona paralēli saimnieciskai darbībai gūs algota darba ienākumu. Šajā gadījumā darba devējs, ja personas kopējais VSAOI objekts nesasnies minimālo algu, par darbinieku veiks VSAOI piemaksu (par objektu līdz minimālajai algai). Savukārt, ja persona gūs ienākumus tikai no saimnieciskās darbības un personas VSAOI objekts nesasnies minimālo algu, pati persona veiks VSAOI maksājumu 10% apmērā no minimālās algas un iemaksu objekta starpības (līdz šim persona maksāja 5% VSAOI no faktiskā personas ienākuma).

Ja personas VSAOI objekts ceturksnī sasnies vai pārsnies trīs minimālās algas, minimālā VSAOI ieviešana personu neietekmēs. Saimnieciskās darbības veicējs, kura saimnieciskās darbības ienākumi ik mēnesi pārsnies minimālo algu, arī 2021. gadā maksās pašnodarbinātajam noteikto VSAOI likmi (32,15% 2020. gadā) no ienākuma vismaz minimālās algas apmērā, bet no ienākumu pārsnieguma līdz nākamā gada 30. jūnijam maksās 5% obligātās iemaksas valsts pensiju apdrošināšanai, savukārt, sākot ar 1. jūliju – 10% apmērā.

No 2022. gada vairs netiek paredzēti īpaši nosacījumi obligātajām iemaksām, ja persona saņem autoratlīdzību. Tas nozīmē, ka autoratlīdzības saņēmējs būs pakļauts sociālajai apdrošināšanai kā jebkura personai, kurai noslēgts uzņēmuma līgums, t.i., kā darba ņēmējs vai kā pašnodarbināta persona.

No 2023. gada obligātās iemaksas jāveic vismaz no minimālās algas. Minimālās obligātās iemaksas nemaksā atvieglotās grupas

(piemēram, pensionāri, personas ar 1. un 2. grupas invaliditāti).

1.3

DARBA ŅĒMĒJIEM, KURI VIENLAIKUS IR PAŠNODARBINĀTĀS PERSONAS

IIN* un VSAOI* izmaiņas no 2021. gada

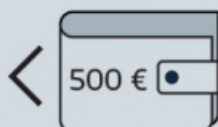

Finanšu ministrija

DARBA ALGA

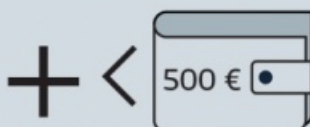
vispārējā nodokļu režīmā

VSAOI

2021. gadā

PAŠNODARBINĀTĀ IENĀKUMI

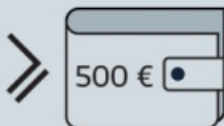

VSAOI tiek summētas

Pēc nepieciešamības:
darba devējs veic piemaksas līdz VSAOI minimālajam apmēram

JA IENĀKUMI KĀDĀ NO IENĀKUMU GŪŠANAS VIETĀM

=

VSAOI piemaksa nav jāveic

Gadījumos, ja pašnodarbinātā ienākumi par saimniecisko darbību ir lielāki par 500 €, jāveic 10% VSAOI piemaksa par summas daļu, kas pārsniedz 500 €

Ja pašnodarbinātās personas saimnieciskās darbības ienākumi nesasniedz minimālās algas apmēru, tad pašnodarbinātā persona par saimnieciskās darbības ienākumu veic 10% VSAOI

IIN likme (gada ienākumam)

2020.gadā

20% - līdz 20 004 €

23% - daļai no 20 004,01 līdz 62 800 €

31,4% - daļai virs 62 800,00 €

2021. gadā

20% - līdz 20 004 €

23% - daļai no 20 004,01 līdz 62 800 €

31% - daļai virs 62 800,00 €

#budžets2021

IIN* - iedzīvotāju ienākuma nodoklis
VSAOI* - Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas

Vairāk informācijas: www.fm.gov.lv

4.

PAŠNODARBINĀTĀM PERSONĀM IIN* un VSAOI* izmaiņas no 2021. gada

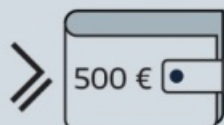
Finanšu ministrija

VSAOI

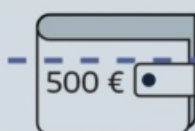
2021. gadā

SAIMNIECISKĀS DARBĪBAS IENĀKUMI

mēnesī

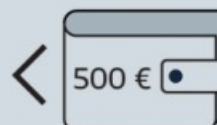
No ienākumu pārsnieguma summas (virs 500 €) 10% VSAOI pensijas apdrošināšanai

No VSAOI objekta, kas nav mazāks par 500 € – VSAOI likme 32,12% apmērā

SAIMNIECISKĀS DARBĪBAS IENĀKUMI

mēnesī

No faktiskajiem ienākumiem 10% VSAOI pensijas apdrošināšanai*

*trūcīgām personām šo regulējumu nepiemēros

Personas VSAOI summēs katru ceturksni

IIN likme (gada ienākumam)

2020.gadā

20% - līdz 20 004 €

23% - daļai no 20 004,01 līdz 62 800 €

31,4% - daļai virs 62 800,00 €

2021. gadā

20% - līdz 20 004 €

23% - daļai no 20 004,01 līdz 62 800 €

31% - daļai virs 62 800,00 €

#budžets2021

IIN* - iedzīvotāju ienākuma nodoklis
VSAOI* - Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas

Vairāk informācijas: www.fm.gov.lv